

Afstemning

Tredje næstformand (Margrete Auken):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

25) Første behandling af lovforslag nr. L 111: Forslag til lov om afgift på kommuner og amtskommuner i forbindelse med kommunale skattestigninger.

Af indenrigsministeren (Thorkild Simonsen).
(Fremsat 2/6 98).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Jørn Pedersen (S):

Da vores ordfører, hr. Erling Christensen, ikke kan være til stede, skal jeg på hans vegne fremføre følgende synspunkter:

Regeringen er i øjeblikket i gang med de årlige forhandlinger med Kommunernes Landsforening og Amtsrådsforeningen. Det her lovforslag om 25 pct's afgift på amts- og kommunale skattestigninger i 1999 indgår selvfølgelig i de forhandlinger. Det står også i bemærkningerne til lovforslaget. Den kommunale medfinansiering af det skrå skatteloft vil under alle omstændigheder ved kommende skattestigninger i 1999 medføre i gennemsnit en merudgift på ca. 10 pct. Dette forslags reelle virkning ved gennemførelse heraf vil altså være ca. 15 pct.

Dertil kan føjes, at de 19 kommuner, der stadig er omfattet af overgangsbestemmelserne som følger af udligningsreformen i 1996, stadig har mulighed for at hæve skatten med 2 pct. i 1999 uden afgift.

I Socialdemokratiet er vi opmærksom på, at regeringen er indstillet på at sikre, at en realvækst i den kommunale økonomi på ca. 1 pct. kan realiseres uden skattestigninger, og også, at man er indstillet på at kompensere kommuner og amter for negative virkninger på skattegrundlaget i regeringens samlede udspil.

Vi har også bemærket indholdet i L 110, hvori en kommunal ejendomsværdiskat foreslås. Provenuet fra den indtægtskilde kan let vise sig at muliggøre ekstra kommunale indtægter uden skattestigning.

På Socialdemokratiets vegne vil jeg ikke lægge skjul på, at vi håber kommuneforhandlingerne afsluttes med et resultat, der ikke gør det nødvendigt at gennemføre det her lovforslag i sin fulde udstrækning. På den anden side må vi også ligesom regeringen fastholde ønsket om at undgå kommunale skattestigninger.

Vi støtter altså hensigten med lovforslaget, men regner med og håber på, at resultatet af kommuneforhandlingerne ikke nødvendiggør gennemførelsen af forslaget.

Else Winther Andersen (V):

Venstre oplever, at man med dette lovforslag sætter begrænsninger for det kommunale selvstyre. Vi vil hellere, at der blev givet større frihedsgrader, at man gik ind og gav til amter og kommunerne i stedet for.

Der sker jo det her, at amter og kommuner, der har haft et lavt serviceniveau, nu skal udvide – vel efter noget pres også fra regeringen – pasningsgarantien af børnene, og at der bliver sendt signaler om mere, bedre og større omsorg for de ældre, og det vil kommunerne selvfølgelig også gerne lave. Det, de så kan gøre, er, at de kan sætte skatten op, hvis de vil udvide servicen, men nu skal de straffes med en afgift. Derfor rammer denne her lov utroligt skævt.

Venstre oplever, at amterne og kommunerne gerne vil leve op til de aftaler, der bliver indgået med regeringen, men så forventer de også, at der bliver givet kompensation for de udgifter, de får, og det har de jo bl.a. ikke fået for bruttoskatten.

Jeg synes også, det er et problem, at regeringen her sådan set går noget ud og umyndiggør de nye amts- og kommunalråd, der lige er blevet valgt og skal i gang og skal til at lave deres første budget. Når de ikke her skulle have en chance for at lægge det inden for de rammer, der bliver lavet med regeringen, så er det, ligesom man på forhånd har en mistillid til dem. Det er, som om man hellere vil styre tingene centralt end lægge det ud lokalt.

Venstre afviser det her lovforslag, da vi går ind for det kommunale selvstyre, og jeg skal hilse fra De Konservative og sige, at de også afviser lovforslaget.

Kristen Touborg (SF):

Inden for de sidste år har der været en del episoder, hvor vi fra SF har haft bekymring for finansministerens respekt for det kommunale selvstyre.

Der er ved flere lejligheder kommet pip om, at den kommunale økonomi kunne styres bedre fra centralt hold. Det lovforslag, der ligger nu, er jo bare et synligt bevis på finansministerens mål.

For SF er finansministerens mål om at ville styre den kommunale økonomi katastrofal. Det kommunale selvstyre vil SF til enhver tid arbejde for. Det, at beslutningerne træffes lokalt og tæt på borgerne – se, det er demokrati, det er folkestyre, og sådan skal det være. Når regeringen nu kommer med det her forslag, hvor staten skal tjene på kommunerne, må SF selvfølgelig gå imod.

Vi finder faktisk, at det er tankevækkende, at det netop er indenrigsminister Thorkild Simonsen, som måske også har tid til, at høre efter, denne store kæmpe, som altid er gået foran, når det gjaldt kommunernes selvstændighed – man skulle jo næsten tro, det var løgn – at det netop var ham, der nu stiller med det her forslag. Jeg synes, det er utrolig tankevækkende, at det kan være sådan. Der er voldsom forskel på, hvilken kasket man har på, det må man jo sige.

Vi finder også, det er højst betænkeligt, at en regering, der gik til valg på børnepasningsgaranti, bedre folkeskoleforhold, bedre sygehuse, bedre ældrepleje og endda vandt valget på grund af dette, nu kommer med lovforslag om, at de, der skal indfri valgløfterne fra regeringen, nemlig amter og kommuner, derudover skal betale 25 pct. i afgift til staten. Vi må sige, at det er smart og udspekuleret. Regeringen stiller befolkningen i udsigt, at der kommer en masse velfærdsforbedringer og scorer efterfølgende kassen ved at lægge en afgift på en skattestigning på 25 pct. Vi synes, at det er uhørt, og jeg vil kalde det aldeles uanstændigt.

Finansministerens udspil insinuerer, at amter og kommuner u hæmmet bare vil sætte skatten op. Til det må jeg som gammel kommunalpolitiker oplyse, at kommunalpolitikere kæmper en brav kamp for at holde udgifter og indtægter i ave. Man skal huske på, at kommunalpolitikere er væsentlig tættere på borgerne, end politikere her i salen er. Amter og kommuner fører en meget ansvarlig økonomi. Ud over at skulle opfylde deres egne ønsker skal de også opfylde regeringens ønsker.

Jeg synes simpelt hen, at det er urimeligt, at man på den her måde straffer dem, der har levet op til aftalen mellem KL og regeringen. De har nu nedbragt kassebeholdningen, som de havde lovet, og hvis de så derefter har behov for at skulle opfylde regeringens valgløfter, er der ikke penge til det, og så kommer regeringen og tager deres del af den kasse.

Jeg vil godt for at bringe tingene ud i det rigtige liv tage eksemplet fra min egen kommune. Der er kassebeholdningen gået ned. Den 1. januar 1997 var den 59 mio. kr., og ved udgangen af 1998 regner man med, at den er nede på 15 mio. kr. Det er tilsvarende på folkeskoleområdet, hvor det er sådan, at dér er stigningen i fire år fra 1994 til 1998 på 20 pct. plus det, at der nu i budgettet er en renovering på yderligere 10 pct. På børnepasningsområdet er der en stigning på ca. 30 pct. Når forholdene er sådan, turde det være rimelig indlysende, at det er aldeles umuligt at opfylde regeringens valgløfter, hvis man samtidig løber fra muligheden for, at kommunen kan skaffe sig den indtægt, der er i at kunne sætte skatten op.

Det enorme indgreb i det kommunale selvstyre vender vi os meget stærkt imod. Lovforslaget er ikke stort bedre, det er faktisk ringere end det, vi så Venstres indenrigsminister, fru Britta Schall Holberg, i sin tid kom med.

Til sidst kan jeg sige, at det trøster mig så lidt, at det ikke ser ud, som om regeringen umiddelbart kan finde et flertal for det her, og sådan håber SF så at det ender.

Christian H. Hansen (DF):

Hvis man ikke vidste bedre, så ville man faktisk hoppe af glæde heroppe på talerstolen og sige ministeren tak for det her forslag. Tænk, at der kom et forslag, som kunne gavne, at skatten ikke blev sat op ude i kommuner og amter. Men nu er vi jo nogle, der ved bedre, og vi er da også nogle, som stadig væk har den kommunale kasket på, og det kan jo være en fordel, når vi ser sådan et lovforslag.

Det, der sker med lovforslaget, er jo netop, at kommuner og amtskommuner bliver straffet. Det lovforslag er faktisk skat på skat forstået på den måde, at man nemt kan forestille sig den situation, at vores kommuner og amtskommuner generelt må forhøje skatterne, fordi staten pålægger dem nye opgaver, der medfører øgede udgifter, som der ikke gives økonomisk kompensation for fra statens side. Der kunne egentlig nævnes mange eksempler på statens

fremfærd over for kommuner og amtskommuner. I det seneste år har staten pålagt kommuner mange nye opgaver, som de vel at mærke selv skulle finansiere. Derfor er der i mange af de kommuner, der har holdt skatten i ro, skåret helt ind til benet i budgetterne. Derfor er det ikke fair at komme nu og sige: Hvis I sætter skatterne op, ja, så bliver I straffet.

Så ved jeg godt, at ministeren i sine bemærkninger til lovforslaget nævner, at den kommunale ejendomsværdiskat giver kommuner og amtskommuner en forholdsvis ny indtægtskilde. Men så mangler vi altså også et lovforslag, der siger, at regeringen ikke fremover vil pålægge kommuner og amtskommuner nye opgaver uden kompensation, men det lovforslag kommer nok ikke.

Jeg har et konkret spørgsmål til ministeren: Hvordan vil de kommuner, der sætter skatten ned i 1999 og eventuelt forhøjer den senere, blive stillet i relation til dette lovforslag? Er der et lovforslag om præmier til disse kommuner på vej? Hvert år, når kommuner og amtskommuner lægger budgetter, har den lokale befolkning svært ved at forstå, at der skæres ned på f.eks. ældreområdet og på skoler. Men det gøres der jo som regel, fordi staten har stillet nye krav uden penge.

Var det ikke bedre, at denne sætte Danmark i stå-pakke havde indeholdt besparelser på de statslige budgetter? Jeg tror, der vil komme mange spørgsmål i udvalget til dette lovforslag både fra medlemmer og fra kommunale og amtskommunale organisationer.

Der skal ske meget med dette lovforslag, før Dansk Folkeparti kan se, at det er noget, som bliver ret og rimeligt for de danske kommuner og amtskommuner.

Sonja Albrink (CD):

Da mit partis ordfører ikke kan være til stede, skal jeg på CD's vegne fremføre følgende:

Man er ikke i tvivl om, at der er flere årsager til, at regeringen ønsker dette forslag gennemført. For det første er det jo praktisk for regeringen at have mulighed for at have en kort snor i de samlede udgifter, og for det andet har der jo de seneste år været en tendens til, at kommunerne dels får ansvaret for flere dele af den offentlige opgavevaretagelse og dels føler et behov for at forbedre indtægtsgrundlaget. Og det kan der jo være mange gode grunde til.

CD ser en række problemer i den del af pinsepakken. For det første indebærer strafafgifts-

modellen en risiko for at straffe de forkerte kommuner. De kommuner, som de seneste år har kæmpet en sej kamp for ikke at sætte skatten op, straffes nu, hvis de tvinges til at sætte skatten op. De kommuner, der allerede har sat skatten op og dermed alt andet lige har været med til at øge det offentlige forbrug, går fri. Derfor kan jeg da heller ikke sige mig helt fri for at have en vis forståelse for de kommunalpolitikere, der i de sidste dage har givet deres mening til kende om det her forslag.

For CD at se bliver denne del af pinsepakken kun spiselig, hvis regeringen accepterer, at kommunerne i årene fremover er garanteret et rimeligt økonomisk råderum, og først når den endelige sammensætning af pinsepakken er kendt, så ved vi, om det er tilfældet. Indtil da intet ja eller nej fra CD.

Morten Helveg Petersen (RV):

Forslaget skal selvfølgelig ses på baggrund af og i sammenhæng med de forhandlinger, regeringen har indledt med kommunerne. Baggrunden er også en meget høj vækst i de kommunale udgifter gennem de seneste år.

Det Radikale Venstre er positivt indstillet over for lovforslaget, om end vi selvfølgelig håber på, at forhandlingerne ender ordentligt og fredsommeligt, så der ikke bliver behov for det.

Frank Aaen (EL):

Så vidt jeg husker, var det Britta Schall Holberg, der i sin tid gennemførte noget lignende under stort raseri fra kommunerne, fra en borgmesterovre i Århus og fra Socialdemokratiet. Jeg synes, det var helt berettiget. Jeg er stor tilhænger af de protester, der kom dengang, for det var selvfølgelig et angreb på det kommunale selvstyre.

Det er selvfølgelig en uforsømmethed med den ene hånd at sige til kommunerne, at nu skal I sørge for, at der er børnepasningspladser til alle, og når så kommunen gør en indsats for det, så kommer man og lægger en skat ovenpå. Det kan man ikke, og vi er selvfølgelig fundamentalt imod det her forslag.

Jeg kan notere mig, at der heller ikke er flertal for det i Folketinget, og det er jo en stor fornøjelse. Så vidt jeg kan se, var det jo aldrig ment, at det skulle vedtages. Sådan tolkede jeg også lidt bemærkningerne. Det er sådan noget, der indgår i forhandlingerne med kommunerne, og derfor – sådan læser jeg bemærkningerne –

er det et forsøg på fra regeringens side at lave en trussel, der kan bruges under forhandlingerne med kommunerne og amterne på mandag. Vi må jo så bare notere til regeringens formentlige beklagelse, at den trussel, man dér troede man havde liggende parat, altså er blevet ret demonteret i dag. Det er vi sådan set godt tilfredse med.

Thorkild B. Fransgaard (FP):

Lovforslaget går ud på, at kommuner og amtskommuner skal betale 25 pct. i afgift til staten, hvis de sætter skatten op de næste 4 år.

Hvis intentionerne med loven er at få stoppet den uhammede skatteopkrævning ude i amterne og kommunerne, ja, så er det faktisk et godt forslag, men jeg er bange for, at det ikke hjælper, for der sker bare det, at man så sætter skatten yderligere op.

Nej, regeringen skal gøre alt, hvad den kan, for at få indgået en aftale med vore amtskommuner og kommuner om, at der ikke må ske skattestigninger. En straffeafgift hjælper efter vores mening ikke, man vil bare sætte skatterne yderligere op. Men selvfølgelig, hvis man pålægger kommunen og amtskommunen, at skatten ikke må stige, ja, så må regeringen jo også stoppe sin tale om serviceudvidelse på det offentlige område.

Det har vi hørt meget om især her op til valget. Der var ingen grænser for, hvad der var råd til, og hvor store serviceudvidelser der skulle ske. Derfor kan man ikke komme nu og straffe kommunerne, hvis man mente det, man sagde, men det gjorde man nok ikke. Jeg går ud fra, at statsministeren og regeringen er klar over, at der ikke bliver penge til serviceudvidelser. Det kan man lige så godt indrømme nu, da valget jo er overstået.

Så vil det være rigtigere at sige, at der ikke kommer nye udgiftskrævende ting, og at der ikke bliver trukket nye udgiftskrævende ting ned over hovedet på hverken amtskommuner eller kommuner, og samtidig skal de også have klar besked om, at skatten ikke må stige. Den samlede skat i samfundet kan ikke tåle at stige mere. Det er noget, som jeg tror alle efterhånden er klar over.

En straffeafgift på 25 pct. hjælper ikke på det problem, som jeg nævner, det er ikke den vej, vi skal. Nej, Fremskridtspartiet foreslår i stedet, at man får lavet en aftale med kommunerne og amtskommunerne om, at skatten ikke må stige, og samtidig skal regeringen love, at der ikke

kommer flere udgiftskrævende ting herovre fra, som de skal finansiere.

Flemming Kofod-Svendsen (KRF):

Hvis man gjorde det lille tankeeksperiment, at indenrigsministeren var borgmester – det er klart, at hvis indenrigsministeren var borgmester, så ville kommunen selvfølgelig blive ledet på en dygtig og sparsommelig måde – og regeringen så kom med nogle ideer om, at der skulle etableres de og de ting.

Hvad gør den ansvarlige borgmester så? Bliver han glad for, at han nu mere eller mindre bliver tvunget til at sætte nogle initiativer i gang? Mon denne borgmester ville blive glad for i tillæg til de udgifter, som han sådan mere eller mindre tvunget fik besked om at sætte i gang, skulle betale en straffeafgift?

Det synes jeg ville være interessant at høre indenrigsministerens kommentar til. Jeg er næsten sikker på, at indenrigsministeren kan gætte min holdning til forslaget.

Indenrigsministeren (Thorkild Simonsen):

Jeg har været meget glad ved at høre de stærke bemærkninger om det kommunale selvstyre, som er kommet frem her.

I særlig grad har jeg hæftet mig ved fru Else Winther Andersens indlæg om det kommunale selvstyre, og det kan fru Else Winther Andersen sikkert også godt forstå, når jeg kender fortiden.

Men ellers må jeg sige, at man ikke har hæftet sig så meget ved, at der i det her forslag også ligger et forslag om at standse den afgift, man har på de 10 pct. ved det skrå skatteloft, som helt klart har udviklet sig lidt mere uretfærdigt i forhold til kommunerne, end jeg tror man havde anet, da man vedtog det. Så den del af forslaget, som man ikke har kommenteret, vil jeg tro, man gerne vil have standset på det niveau, den er kommet på.

Så kan jeg selvfølgelig godt tælle stemmer og sige, at der er jo ikke stor begejstring for at få det forslag, der hedder de 25 pct., vedtaget. Det skal man ikke høre på debatten her ret længe for at vide. Men som min ordfører sagde, og som også andre har sagt, håber vi, at vi ved de forhandlinger, vi har med Kommunernes Landsforening og med Amtsrådsforeningen, måske helt kan undgå at lave det på den måde. Jeg går ud fra, at alle her har en interesse i, at der bliver en afdæmpet vækst i den offentlige sektor. Det er faktisk det, hele den pakke angår.

Jeg har hæftet mig ved, at man hele tiden siger, at regeringen har forlangt og krævet. Jeg ved godt, der er mange, der har stillet store krav til kommunerne. Nu er jeg altså også den, der godt kan lide, at kommunernes selvstyre bestemmer i al fald i et vist omfang, hvor meget de vil, og derfor er der selvfølgelig også mange, der har fået bestemt, hvor høj deres skat skal være.

Jeg skylder også at gøre opmærksom på, at ingen har hæftet sig ved, at man har en indtægtskilde mere, som ingen har tænkt sig at røre ved. Det er nemlig grundskatterne. De skal være 6 promille, og de må højst være 24 promille for primærkommuner. Den samme mulighed har amtskommunerne jo ikke, hvor det er fastlåst på 10. Jeg synes, man skal hæfte sig ved det også.

Men ellers må jeg sige, at de bemærkninger, der er faldet om forslaget, selvfølgelig vil indgå i det, vi skal drøfte. Og det er jo velkendt, at de kommunale organisationer ikke har udvist en større begejstring, end et flertal i Folketinget har. Derfor er det interessant, hvad vi kan nå inden for de næste ti dage, men jeg er overbevist om, at kreativiteten og opfindsomheden hos os, der forhandler fra statens side, skal blive meget stor. Jeg håber til gengæld også, at de, som vi forhandler med, vil udvise det samme, så vi kan nå et resultat. Det er i al fald ikke godt, som det er sket i flere år, specielt for amtskommunerne, at skatterne faktisk er steget meget og har forrykket hele vores skattesystem. Det er vi nødt til at sige. Det er et problem, i al fald hvis man vil have den balance i det. Det har jo ramt netop de dårligst stillede. De er kommet til at betale denne afgift fuldt ud, hvorimod de bedre stillede slap fuldstændig, ja, somme tider tjente de på en skatteforhøjelse.

Jeg har ikke flere kommentarer ud over at sige, at jeg vil love at udvise kreativitet sammen med det, jeg ellers skal gøre, for at løse det her problem.

Hermed sluttede forhandlingen, og lovforslaget overgik derefter til anden behandling.

Afstemning

Første næstformand (Birte Weiss):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Kommunaludvalget. Hvis ingen gør indsigelse,

betrakter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

26) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 48:

Forslag til folketingsbeslutning om opfordring til at trække aktstykke nr. 183 om anvendelse af 225 mio. kr. til initiativer, der kan forbedre indsatsen for ældre, tilbage fra Finansudvalget.

Af Frank Aaen (EL) og Jette Gottlieb (EL).
(Fremsat 2/6 98).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Socialministeren (Karen Jespersen):

Forslaget her er stillet af Enhedslisten, og det går ud på, at det aktstykke, der er fremsendt til Finansudvalget, skal trækkes tilbage. Der er, så vidt jeg kan se, ikke nogen begrundelse for, hvorfor det aktstykke skal trækkes tilbage, det aktstykke, der drejer sig om at bruge 225 mio. kr. til forbedring af forholdene for ældre.

Baggrunden for aktstykket er en aftale mellem regeringen og SF fra efteråret 1997 om at anvende i alt 250 mio. kr. på finansloven for 1998. I forbindelse med den blev det aftalt, at udmøntningen af bevillingen skulle forelægges for Finansudvalget, og det skete den 5. maj i år.

Hele ideen bag forslaget er jo at få en bedre hjemmehjælp, og der er i aktstykket også opstillet nogle klare mål, der går ud på, at der skal anvendes mere af hjemmehjælpernes tid hos de ældre, at der ikke skal være aflysninger og forskellige andre mål for, hvad en god hjemmehjælp vil sige. Der er også skitseret nogle midler, nogle veje til at opnå de mål: et bedre arbejdsmiljø, flere valgmuligheder, bedre styring osv.

Ideen er så, at kommunerne skal søge om at få del i de penge, hvis de kan sandsynliggøre, at de gennem en omstilling er i stand til at nå nogle af de mål for en bedre hjemmehjælp, som regeringen har opstillet. Og der er faktisk stor interesse for det her ude omkring i kommunerne. Socialministeriet får mange henvendelser fra